

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava:

Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueet sekä niiden melualueet

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

LUONNOS 18.4.2008

Kainuun maakunta –kuntayhtymä
2008

Kannen kuva: Vuosanka (Rauno Malinen)

SISÄLLYSLUETTELO

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	4
2. Suunnittelun lähtökohdat	4
2.1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä	4
2.2. Maankäyttö- ja rakennuslaki	5
2.3. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)	6
3. Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan tavoite ja sisältö	6
4. Vaihemaakuntakaavan vaikutusalue	9
5. Kaavoituksen vaiheet ja aikataulu	10
6. Osalliset	11
6.1. Osallistumismenettelyt ja tiedottamisen tavat.....	12
7. Viranomaisyhteistyö	13
8. Vaikutusten arviointi	13
8.1. Arvioitavat vaikutukset.....	14
8.2. Vaikutusten arvioinnin menetelmät	14
9. Erillisselvitykset	15
10. Yhteystiedot	15

Lähdeluettelo

1. OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suunnitelma maakuntakaavan laatimisessa noudatettavista osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä suunnitelma maakuntakaavan vaikutusten arvioinnista. Alueiden käytön suunnittelussa on tärkeää toimia avoimesti ja vuorovaikutteisesti sekä luoda edellytykset sille, että maakuntakaavan asianosaisille ja kaavoituksesta kiinnostuneille annetaan tietoa suunnittelun etenemisestä ja vaikutusmahdollisuuksista kaavoituksen eri vaiheissa.

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja maakuntaohjelma (kuva 1). Ne perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) sekä lakiin alueiden kehittämisestä (602/2002).

Maakuntasuunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa esitetään maakunnan pitkän aikavälin visio vuodelle 2025. Maakuntasuunnitelmassa määritellään yleispiirteisellä tasolla tavoitteet ja toimenpiteet asetetun vision saavuttamiseksi ja toteuttamiseksi. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät maakuntaohjelmassa. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi vuoteen 2025 ulottuvan Kainuun maakuntasuunnitelman syyskuussa 2005.

Maakuntaohjelmassa asetetaan lähivuosien kehittämistavoitteita, määritellään toimenpiteet ja keskeiset hankekokonaisuudet tavoitteisiin pääsemiseksi sekä arvio tarvittavasta rahoituksesta. Kainuun maakuntaohjelma vuosille 2006-2010 on hyväksytty maakuntavaltuustossa helmikuussa 2006.

Näiden lisäksi vuosittain laaditaan **toteuttamissuunnitelma**, jossa esitetään maakuntaohjelman toteutukseen liittyvä rahoitussuunnitelma.

Maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma tarkistetaan valtuustokausittain, Kainuussa seuraavan kerran vuonna 2009.

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Kainuussa maakuntakaavan laatijana toimii Kainuun maakunta –kuntayhtymä.

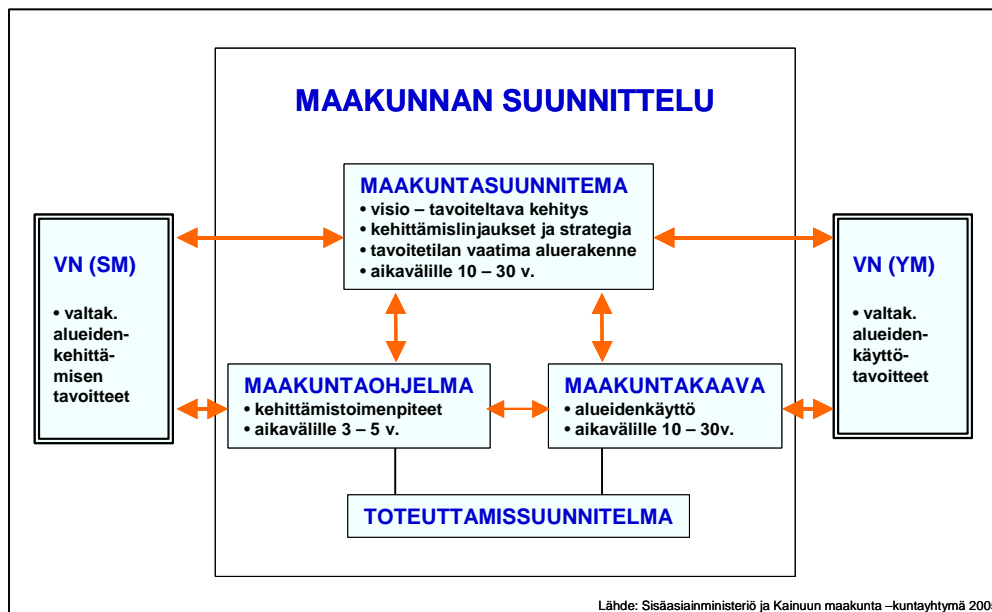
Maakuntakaava voidaan laatia

- koko maakuntaa käsittelevänä kokonaismaakuntakaavana,
- maakunnan osa-alueita koskevana maakuntakaavana tai
- tiettyjä asiakokonaisuuksia koskevana vaihemaakuntakaavana.

Kainuun koko maakunnan käsittävä Kainuun maakuntakaava 2020 hyväksyttiin Kainuun maakuntavaltuustossa 7.5.2007. Maakuntakaava saatettiin ympäristöministeriön vahvistettavaksi heinäkuussa 2007. Vahvistamismenettely kestää noin vuoden.

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma koskee vaihemaakuntakaavana laadittavaa kaavaa puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueista sekä niiden melualueista.

Maakuntakaavan (ml. vaihemaakuntakaava) oikeusvaikutukset kohdistuvat kuntien alueiden käytön suunnitteluun ja viranomaisten toimintaan. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa kuntatason kaavoja sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaava myös välittää valtioneuvoston antamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuntakaavoitukseen. Viranomaisten on otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään sen toteuttamista sekä katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaavan rakentamisrajoitus (MRL 33 §) on voimassa maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa.

Kuva 1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

2.2. Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki antaa selkeät tavoitteet ja lähtökohdat maakuntakaavan ja vaihekaavan laatimiselle. Kaavojen laadintaa ohjaavat lain yleinen tavoite (1 §) ja alueiden käytön suunnittelun tavoitteet (5 §).

Lisäksi maakuntakaavalle on esitetty seuraavat sisältövaatimukset (28 §), joihin on kaavaa laadittaessa kiinnitettävä erityisesti huomiota:

1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne
2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys
3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt
4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö
5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset
6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen
7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

MRL:n 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle

aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

2.3. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Selkeät lähtökohdat maakuntakaavan ja vaihekaavan laadinnalle muodostavat myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka valtioneuvosto on hyväksynyt vuonna 2000. Maankäyttö- ja rakennuslain (24 §) mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu yleis- ja erityistavoitteisiin. *Yleistavoitteet* ovat luonteeltaan alueiden käyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevia periaatteellisia linjauksia. *Erityistavoitteet* puolestaan ovat alueiden käyttöä ja sen suunnittelua koskevia velvoitteita.

Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu kuuteen asiakokonaisuuteen:

1. Toimiva aluerakenne
2. Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
3. Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
4. Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto
5. Helsingin seudun erityiskysymykset
6. Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Kainuun 1. vaihekaavan kannalta keskeisimmät tavoitteet koskevat toimiva aluerakenne –asiakokonaisuutta. Sen erityistavoitteissa todetaan seuraavaa:

”Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.”

Lisäksi melun osalta todetaan eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun erityistavoitteissa seuraavaa:

”Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.”

Myös muut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otetaan huomioon ja suunnittelulla varmistetaan, etteivät vaihekaavan ratkaisut ole ristiriidassa niiden kanssa.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkastamisen. Tavoitteena on, että valtioneuvosto tekee päätöksen tarkistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuoden 2008 aikana.

3. KAINUUN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN TAVOITE JA SISÄLTÖ

Kainuun maakuntakaava saatettiin ympäristöministeriöön vahvistettavaksi heinäkuussa 2007. Maakuntakaavan valmistelun aikana tuli esille mm. puolustusvoimien esittämään Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen laajentamisalueisiin liittyviä

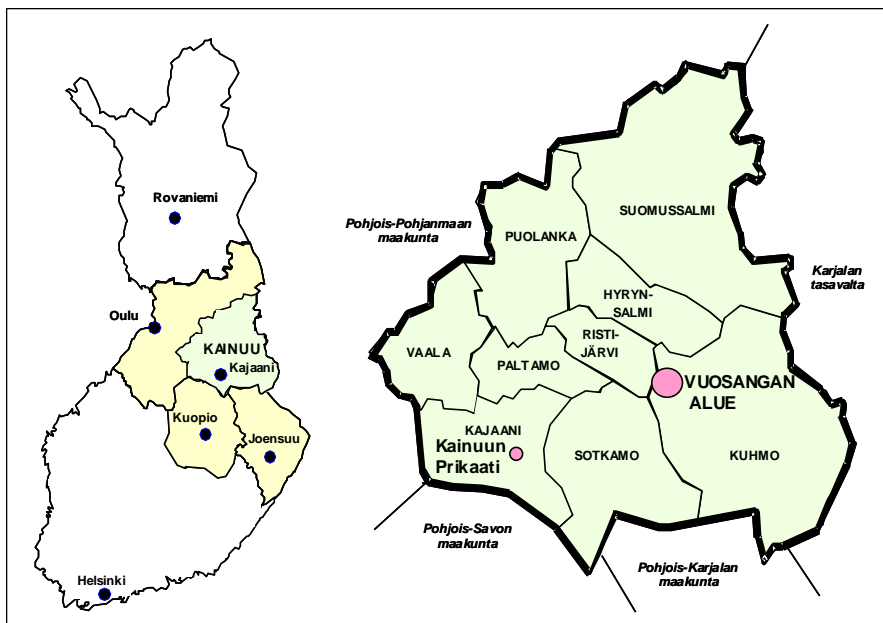
epävarmuustekijöitä, jotka eivät mahdollistaneet alueidenkäyttöratkaisun tekemistä maakuntakaavaa laadittaessa. Alueet on osoitettu vahvistettavana olevassa maakuntakaavassa selvitysalueina.

Asia on päätetty ratkaista omalla erillisellä kaavoituksellaan. Kainuun maakuntahallitus teki 23.4.2007 päätöksen Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan laatimisen käynnistämisestä. Maakuntahallituksen päätöksen mukaisesti:

Kainuun 1. vaihekaavassa käsitellään puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueita sekä niihin liittyviä melualueita.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on turvata puolustusvoimien ja Kainuun Prikaatin toiminta- ja harjoitusmahdollisuudet Kainuussa sekä yhteen sovittaa nämä tarpeet muiden maankäyttötarpeiden kanssa.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava tarkoittaa vahvistettavana olevaa Kainuun maakuntakaavaa. Vaihemaakuntakaavassa tarkastellaan pitkän tähtäimen tavoitteita. Tavoitevuodeksi on asetettu vuosi 2025.

Kuva 2. Kainuun Prikaatin (EP) ja Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen (EAH) sijainti Kainuussa

Vahvistettavana olevassa Kainuun maakuntakaavassa on käsitelty maanpuolustukseen liittyviä alueidenkäyttötarpeita EAH-merkinnällä (ampuma- ja harjoitusalue) sekä EP-merkinnällä (puolustusvoimien alue) (kuva 3).

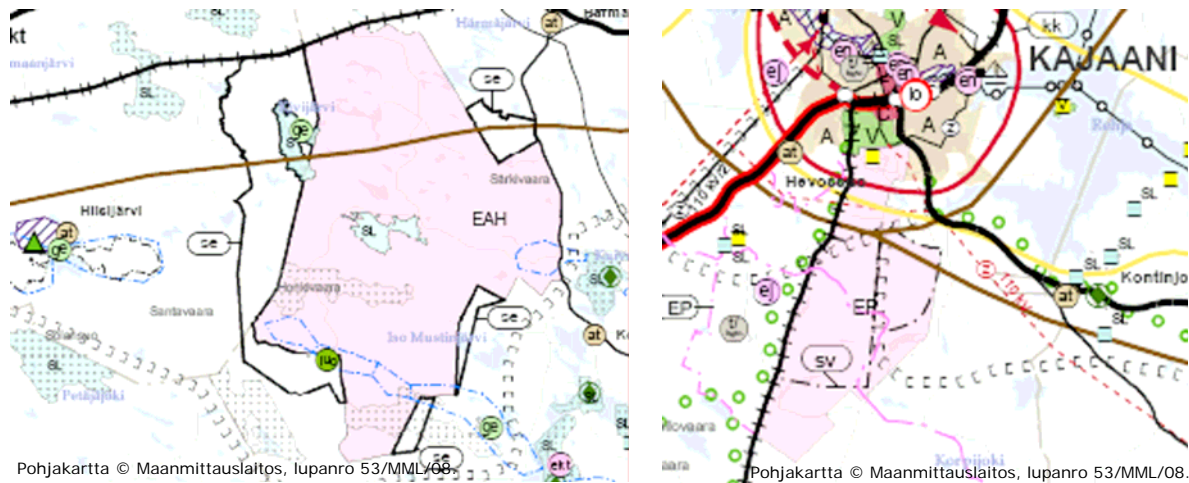
Kaavassa on osoitettu EAH-merkinnällä Kuhmossa sijaitseva Vuosangan ampuma- ja harjoitusalue (pinta-ala 13 850 ha) sekä Suomussalmella sijaitseva Kuivassalmen ampuma- ja harjoitusalue. Kuivassalmen alue liittyy rajavalvontaan ja sen käytöstä sekä kehittämisestä vastaa Kainuun Rajavartiosto.

Puolustusvoimien EP-alueena on maakuntakaavassa osoitettu Kainuun Prikaatin varuskunta-alue lähiharjoitusalueineen. Alueeseen sisältyy Hoikanportin ampumarata-

alue ja Kassunkurun ampuma-alue. Lisäharjoitusalue on maakuntakaavassa osoitettu katkoviivoin osa-aluemerkinnällä EP. Hoikanportin ampumaradalle ja Kassunkurun ampuma-alueelle on osoitettu osa-aluemerkinnällä suojavyöhykkeet.

Maakuntakaavassa aluevaraukset on osoitettu jo toteutuneen alueiden käytön mukaisina.

Ampuma- ja harjoitusalueiden merkintä on erotettu muista puolustusvoimien käyttöön tarkoitetuista alueista, koska toiminta on erityyppistä esim. turvallisuus- ja meluvaikutusten osalta.

Kuva 3. Maakuntakaavaotteet Vuosangan (vas.) ja Kainuun Prikaatin (oik.) alueista.

Selvitysalueiksi on maakuntakaavassa osoitettu Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueeseen rajoittuvia alueita. Selvitysalueiksi osoitetuille alueille kohdistuu useita erilaisia alueidenkäyttötarpeita. Alueelle kohdistuvat toisaalta alueen maanomistajien ja yleisen virkistyskäytön tarpeet, toisaalta puolustusvoimien tarve laajentaa valtakunnallisesti merkittävää Vuosangan ampuma- ja harjoitusaluetta.

Kainuun Prikaatin varuskunta-alue lähiharjoitusalueineen on osoitettu maakuntakaavassa nykykäytön mukaisena. Maakuntakaavan laatimisen yhteydessä ei siihen kohdistunut muita kuin puolustusvoimien toimintaan liittyviä alueidenkäyttötarpeita. Maakuntakaavasta saaduissa, Vuosangan aluetta koskevissa lausunnoissa ja muistutuksissa on esitetty Vuosangan laajentumisen vaihtoehtona ampuma- ja harjoitustoiminnan keskittämistä varuskunta-alueen sisällä olevalle Kassunkurun alueelle sekä sen mahdolliselle laajentumisalueelle.

Tässä kaavassa käsitellään puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden osalta esille tullutta laajentumistarvetta sekä näiden alueiden muiden alueidenkäyttötarpeiden yhteensovittamista. Kaavan laatiminen perustuu vaihtoehtotarkasteluun.

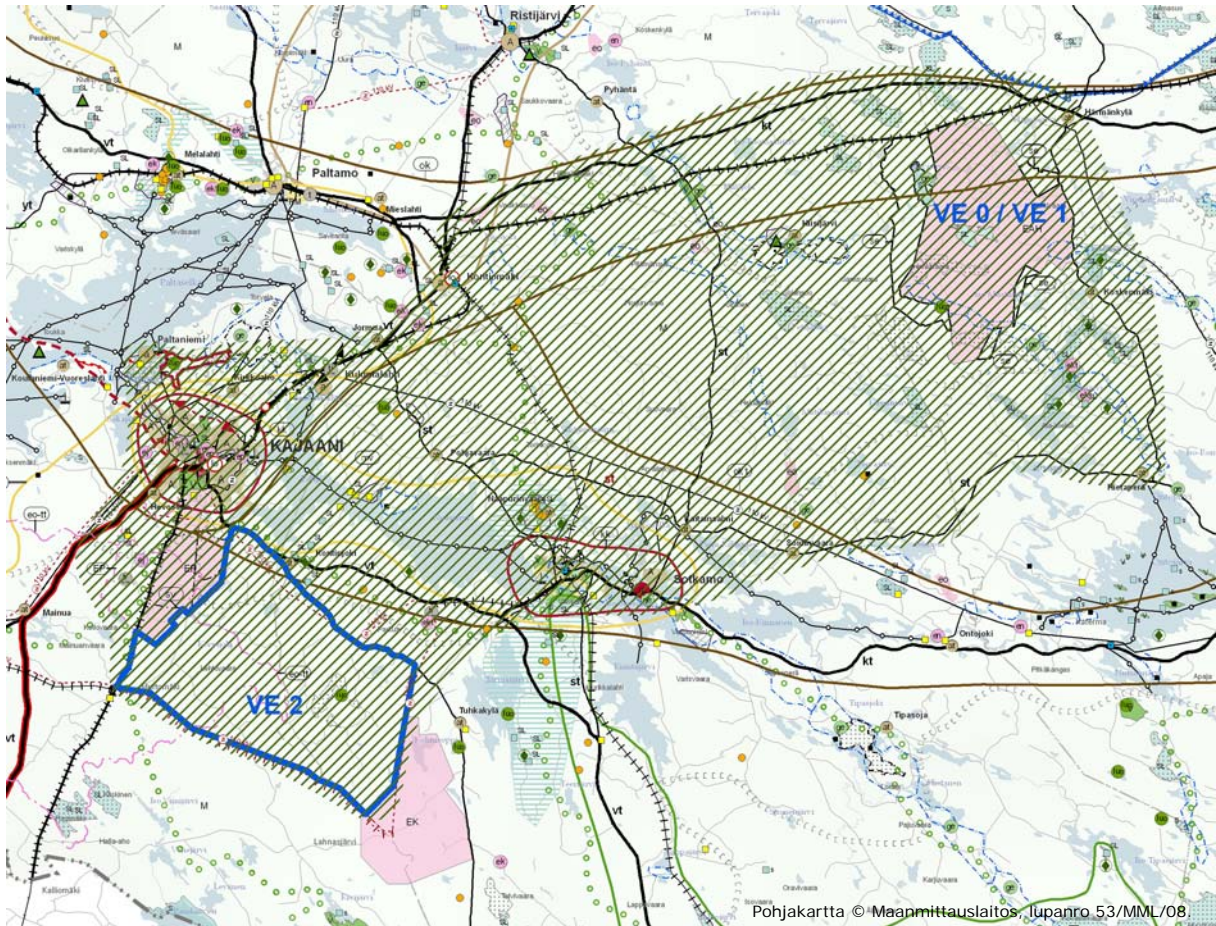
Vuosangan ja Kassunkurun alueiden käyttö on luonteeltaan erilaista jo alueiden kokoerojen vuoksi. Vuosangan ampuma- ja harjoitusaluetta voidaan käyttää useiden yksiköiden yhdistettyihin harjoituksiin, kun taas Kassunkuru soveltuu yksikkökohtaiseen harjoitteluun. Vuosangan aluetta käytetään vuodessa ampumaharjoituksiin noin 110 vuorokauden ajan. Lisäksi muita käyttöpäiviä on alueella noin 40 vuodessa. Käyttö painottuu pääosin helmi-kesäkuulle sekä syys-joulukuulle. Kassunkurussa ampuma- ja harjoitustoiminta on alueen pienuuden (1620 ha) vuoksi pienimuotoisempaa kuin

Vuosangassa. Kassunkurussa ampumarajoituksia on noin 80 vrk vuodessa sekä muita käyttöpäiviä noin 50 vuodessa. Käytön painopisteajankohdat ovat helmi-toukokuu sekä syys-marraskuu.

4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUSALUE

Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan välittömät vaikutukset ulottuvat Vuosangan alueelle ja sen välittömään läheisyyteen. Vaikutukset voivat ulottua myös Kainuun Prikaatin alueelle ja siten myös Kajaanin kaupunkikeskustaan ja sen eteläpuolisille alueille. Vaikutukset voivat myös kaavavaihtoehtoista riippuen ulottua muualle Kainuuseen tai jopa Lapin alueelle, jos Kainuussa tehtävät ratkaisut vaikuttavat Rovajärven ampuma- ja harjoitusalueen käyttöön. Lisäksi vaikutukset voivat kohdistua näille alueille johtavaan maantie- ja rautatieliikenteeseen.

Vaihemaakuntakaavan vaikutusalueeseen kuuluvat lisäksi ampuma- ja harjoitusalueisiin liittyvät tieyhteydet ja kulkureitit, alueisiin kosketuksissa olevat virkistysreitit ja alueet sekä ne harjoitusalueiden yläpuoliset ilmatilat, joihin ammunta- ja harjoitustoiminta aiheuttaa ilmatilan käytön rajoituksia (kuva 4).

Kuva 4. Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan alustava vaikutusalue sekä vaihtoehdot.

Merkittävimpana vaikutuksena on ympäristömelu. Raskaiden aseiden käytöstä ja räjäytyksistä aiheutuu melua, joka havaitaan lähialueilla meluna tai tärinä. Tarkempia arvioita melun vaikutuksista asuinympäristöön ja alueen virkistyskäyttöön saadaan

helmikuun 2008 jälkeen, kun Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen ympäristömeluselvitys valmistuu. Nyt vahvistettavana olevassa maakuntakaavassa ei ole osoitettu Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueeseen liittyvää melualueita. Puolustusvoimien laatiman laskennallisen meluselvityksen mukaan on kuitenkin todettavissa, että Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen meluvyöhyke (55 dbA) ulottuu nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen rajojen ulkopuolelle.

Vaihemaakuntakaavan vaikutusalue tarkentuu kaavasuunnittelun edetessä.

5. KAAVOITUKSEN VAIHEET JA AIKATAULU

Maakuntakaavan laadinta etenee vaiheittain. Kaavatyön kulku on pelkistetty seitsemään päävaiheeseen. Työn jokaisessa vaiheessa tehdään ratkaisuja, joista on mahdollisuus antaa palautetta.

Ensimmäiseksi tehdään osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), jonka jälkeen kerätään kaavan lähtökohta-aineisto. Tämän perusteella laaditaan kaavan sisältöä koskevat kaavan tavoitteet.

Seuraavassa esitetään kaavan laatimisen vaiheet sekä alustava aikataulu, keskeisimmät osallistumismenettelyt ja vaikutusten arvioinnin vaiheet:

Aloitusvaihe: lokakuu 2007 – helmikuu 2008

- Laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)
- OAS nähtävillä kuukauden ajan, pyydetään lausunnot
- Kuulutetaan kaavan vireille tulosta
- Käsitellään kaavan OAS:sta annetut lausunnot ja muistutukset, laaditaan vastineet
- Järjestetään lähtökohtia ja tavoitteita koskeva viranomaisneuvottelu
- Kainuun maakuntahallitus käsittelee ja hyväksyy kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman
- Kerätään kaavan lähtökohta-aineistoa
- Perustetaan tarvittavat työryhmät

Tavoitevaihe: kevät 2008

- Määritellään kaavan laatimisen tavoitteet, joiden lähtökohtina ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakunnalliset kehittämistarpeet sekä käytävät neuvottelut
- Neuvotteluja osallisten ja sidosryhmien kanssa
- Maakuntahallituksen päätös tavoitteista

Luonnosvaihe: kesä - syksy 2008

- Tehdään tarvittavat erillisselvitykset
- Tarkastellaan kaavaratkaisun vaihtoehtoja ja arvioidaan niiden vaikutuksia
- Laaditaan kaavaluonnos ja asetetaan se julkisesti nähtäville
- Pyydetään kaavaluonnosta koskevat lausunnot
- Maakuntahallituksen päätös vastineista

Ehdotusvaihe: talvi - kesä 2009

- Laaditaan kaavaehdotus luonnoksesta saadun palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella
- Tarkennetaan tarvittaessa vaikutusten arviointia
- Asetetaan kaavaehdotus julkisesti nähtäville ja pyydetään lausunnot
- Mikäli kaavaehdotus muuttuu olennaisesti nähtävillä olon jälkeen, asetetaan se uudelleen nähtäville
- Käsitellään ehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset
- Tehdään kaavaehdotukseen tarpeelliset korjaukset

Hyväksymisvaihe: syksy 2009

- Pidetään viranomaisneuvottelu
- Maakuntahallituksen ja -valtuuston päätös kaavan hyväksymisestä
- Mahdollisuus valittaa kaavan hyväksymispäätöksestä ympäristöministeriöön
- Saatetaan kaava ympäristöministeriöön vahvistettavaksi

Vahvistamisvaihe: vuosi 2010

- Ympäristöministeriö arvioi kaavan lainmukaisuuden ja vahvistaa kaavan kokonaan tai jättää sen osittain tai kokonaan vahvistamatta
- Vahvistuessaan vaihekaava kumoaa siinä tehtyjen ratkaisujen osalta aikaisemmin vahvistetun maakuntakaavan
- Mahdollisuus hakea muutosta ympäristöministeriön vahvistamispäätökseen

Seurantavaihe: vuosi 2010 →

- Seurataan kaavan ja sen aiheuttamien vaikutusten toteutumista
- Seurataan kaavaan kohdistuvia muutostarpeita

Kaavan aikataulu täsmentyy suunnittelun edetessä.

6. OSALLISET

Maankäyttö- ja rakennuslain (62 §) mukaan osallisia ovat alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Kainuun 1. vaihekaavan osallisia ovat:

Maanomistajat**Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa**

- Asukkaat ja heitä edustavat järjestöt
- Alueella työssä käyvät
- Elinkeinojen harjoittajat

Viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään

- Kuhmon ja Kajaanin kaupungit, Ristijärven, Sotkamon ja Paltamon kunnat
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Lapin liitto
- Finavia
- Ilmailuhallinto
- Kainuun Museo
- Kainuun Pelastuslaitos
- Kainuun Prikaati
- Kainuun rajavartiosto
- Kainuun TE-keskus
- Kainuun ympäristökeskus

- Lapin Lennosto
- Metsähallitus Kainuu
- Metsäkeskus Kainuu
- Oulun lääninhallitus
- Pohjois-Suomen Sotilasläänin esikunta, Oulu
- ProAgria Kainuu
- Puolustusministeriö
- Ratahallintokeskus
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- Tiehallinto, Oulun tiepiiri

- Elinkeinoelämän edunvalvontajärjestöt
- Kainuun riistanhoitopiiri
- Hyrynsalmen-Ristijärven riistanhoitoyhdistys
- Kajaanin riistanhoitoyhdistys
- Kuhmon riistanhoitoyhdistys
- Sotkamon riistanhoitoyhdistys
- Luontojärjestöt
- Maanomistajia edustavat järjestöt (MTK, metsäomistajien liitto, metsänhoito-yhdistykset)

Osallisten luetteloa voidaan myös täydentää suunnitteluprosessin kuluessa.

6.1. Osallistumismenettelyt ja tiedottamisen tavat

Tämän vaihekaavan keskeisimpiä osallistumismenettelyjä ovat lakisäätteiset nähtävillä olot, lausunnot ja mielipiteet, viranomais- ja sidosryhmäneuvottelut sekä muut mahdolliset esittely- ja keskustelutilaisuudet. Lisäksi vaihekaavoitukseen liittyvä aineisto pidetään näkyvillä Kainuun maakunta –kuntayhtymän internet-sivuilla (www.kainuu.fi).

Kaavoituksen vireille tulosta tulee ilmoittaa sillä tavalla, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista ja osallistumis- ja arviointimenettelyistä (MRL 63 §). Vaihekaavan käynnistämisestä kuulutetaan maakuntalehdessä, paikallislehdissä sekä kuntien ilmoitustauluilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä tutustumista varten Kainuun maakunta –kuntayhtymän kansliassa (Kauppakatu 1, 2.krs) sekä Kainuun maakunta –kuntayhtymän internet-sivuilla.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, kaavan tavoitteet, kaavaluonnos ja kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville sekä pyydetään viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot maankäyttö- ja rakennuslain ja –asetuksen mukaisesti (MRL 65 §, MRA 13 §).

Jotta osallisten asiantuntemus saataisiin mahdollisimman hyvin vaihekaavatyössä hyödynnettyä, perustetaan vaihekaavan valmistelua varten vaikutusten arviointi -työryhmä.

Lisäksi osallisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta koko kaavaprosessin ajan. Kirjallista palautetta on mahdollista antaa suoraan kaavan laatijoille postitse tai sähköpostitse. Suullista palautetta on mahdollista antaa puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Suositeltavaa on antaa palautetta kirjallisesti palautteen dokumentoinnin kannalta.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan hyväksymispäätöksestä on myös mahdollista valittaa. Maakuntakaavan hyväksymispäätöstä koskevasta valitusoikeudesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 191 §:ssä. Valitusoikeus on kuntalain 92 §:n nojalla asianosaisella ja maakunnan liiton jäsenkunnan jäsenellä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan valitusoikeus maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä on lisäksi rekisteröidyllä

paikallisella tai alueellisella yhteisöllä toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan. Lisäksi alueellisella ympäristökeskuksella ja muulla viranomaisella on toimialaansa koskevissa asioissa oikeus valittaa kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Valitusoikeus on myös maakunnan liitolla ja kunnalla, jonka alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia. Valitukset osoitetaan maakuntakaavan vahvistusviranomaiselle ympäristöministeriölle. Ympäristöministeriön vahvistuspäätökseen on mahdollista hakea muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

Osallistumismenettelyiden ja tiedottamisen tapoja voidaan tarvittaessa täsmentää kaavoituksen edetessä.

7. VIRANOMAISYHTEISTYÖ

Vaihekaavaa valmisteltaessa järjestetään vähintään kaksi lakisääteistä (MRL 66 §, MRA 11 §) viranomaisneuvottelua Ympäristöministeriön ja Kainuun maakunta –kuntayhtymän kesken. Neuvotteluihin kutsutaan lisäksi Kainuun ympäristökeskus sekä ne viranomaiset, joiden toimialaa asia saattaa koskea. Viranomaisneuvottelujen tarkoituksena on saada tietoon kaikki kaavan laadintaan liittyvät tavoitteet, joita viranomaisilla sekä keskeisillä osallistujatahoilla on. Viranomaisneuvotteluista laaditaan muistiot.

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestetään kaavoituksen aloitusvaiheessa, maaliskuussa 2008.

Toinen, vaihekaavaehdotusta koskeva viranomaisneuvottelu järjestetään sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä ja sitä koskevat lausunnot ja muistutukset on saatu.

Kuntien ja muiden keskeisten viranomastahojen kanssa käydään neuvotteluja vaihekaavan lähtökohdista, tavoitteista, sisällöstä ja ratkaisuvaihtoehdoista koko kaavaprosessin ajan.

8. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa kaavan laadintaprosessia. Arvioinnin tehtävänä on tuottaa suunnittelijoille, osallisille sekä päättäjille tietoja kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista.

Vaikutusten arvioinnin tärkeimpänä tehtävänä on tukea kaavaratkaisujen valmistelua ja valintaa. Eri vaihtoehtojen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia vertailemalla löydetään ratkaisuja, joiden perusteella suunnittelu etenee. Vaikutusten arviointi tehdään sillä tasolla ja tarkkuudella, kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana on arvioida erilaisia toteuttamisen vaihtoehtoja.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan vaikutusten arviointi sekä kaavaratkaisun valinta perustuvat vaihtoehtotarkasteluun. Vaihtoehtotarkastelu perustuu seuraaviin alustaviin kaavan toteuttamisvaihtoehtoihin:

VE 0. Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen sekä Kassunkurun harjoitusalueen toiminta ja toiminnan laajuus säilyvät nykyisellään.

- Alueet eivät laajene. Mahdolliset laajentumistarpeet kohdistuvat puolustusvoimien muille ampuma- ja harjoitusalueille Kainuun ulkopuolella.

VE 1. Vuosangan ampuma- ja harjoitusalue alue laajenee nykyisestä.

VE 2. Vuosangan alueen ampuma- ja harjoitustoiminta lakkaa ja ko. toiminnot keskitetään Kainuun Prikaatin varuskunta-alueelle ja siihen kuuluville mahdollisille laajennusalueille.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 9 §) mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä eri vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

8.1. Arvioitavat vaikutukset

Kaavaa laadittaessa selvitetään kaavan toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset sekä arvioidaan niiden merkittävyys. Näin menetellään myös tarkasteltavien vaihtoehtojen osalta. Arvioinnissa tarkastellaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen (1 §) mukaiset vaikutukset

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Em. kohtiin sisältyvinä selvitystarpeina on erityisesti tullut esille mm. vaikutukset metsäpeurakantaan ja kiinteistöjen arvoon sekä selvitystarve ilmatilan käytöstä ja muutoksista rajoitusalueisiin.

Arvioinnissa kiinnitetään myös huomiota MRL:n 28 §:n edellyttämällä tavalla siihen, ettei maaomistajille tai muille oikeuden haltijoille aiheudun kohtuutonta haittaa.

8.2. Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Vaihtoehtotarkasteluun perustuva vaikutusten arviointi on jatkuva prosessi, jota tehdään koko kaavan laatimisen ajan. Vaihekaavan vaikutusten arvioinnissa sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia. Vaikutusten arviointi täsmentyy kaavaprosessin edetessä.

Vaikutusten arviointia varten perustetaan erillinen vaikutusten arviointi –työryhmä.

Vaikutustarkasteluihin liittyvät selvitykset saatetaan osallisten ja viranomaisten tietoon. Aineisto asetetaan nähtäville Kainuun maakunta –kuntayhtymän internet-sivuille.

9. ERILLISSELVITYKSET

Vaihemaakuntakaavan lähtökohtana ovat voimassa oleva lainsäädäntö, Kainuun 3. seutukaava, vahvistettavana oleva Kainuun maakuntakaava sekä Puolustusvoimien erillisselvitykset alueen käytöstä.

Vaihemaakuntakaavaa varten laaditaan seuraavat erillisselvitykset:

- Vuosangan ampuma-alueen ympäristömeluselvitys
- Selvitys vaihemaakuntakaavan toteuttamisen vaihtoehtoista sekä niiden vaikutuksista

Pääesikunnan tilaama Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueelle laadittava ympäristömeluselvitys valmistuu helmikuussa 2008. Selvityksessä määritellään yksityiskohtaisesti erilaisten aseiden aiheuttaman melun haitta-alueet sekä mahdolliset muut asiaan liittyvät näkökohdat. Meluselvitys perustuu laskennallisiin malleihin, joiden paikkansapitävyyttä varmistetaan alueella tehtävillä melumittauksilla.

Lisäksi Riista- ja Kalatalouden tutkimuskeskus valmistelee selvitystä ”Metsäpeuran populaatiodynamiikka”, jossa selvitetään eri tekijöiden vaikutusta Kuhmon metsäpeurakannan pienenemiseen. Metsäpeuraan liittyen on myös valmistunut v. 2007 MMM:n julkaisemana selvitys ”Suomen metsäpeurakannan hoitosuunnitelma”.

Vaikutusten arvioinnin osalta valmistellaan selvitys. Selvitys tehdään omana työnä tai tilataan ostopalveluna ulkopuoliselta asiantuntijataholta.

10. YHTEYSTIEDOT

Kainuun 1. vaihemaakuntakaavaa valmistelee Kainuun maakunta–kuntayhtymän alueidenkäyttö- ja hanketoimialan alueidenkäytön yksikkö. Kaavan valmistelua johtaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen.

Kainuun maakunta –kuntayhtymä

PL 400

87070 Kainuu

Puh. 08-615 541

Fax. 08-6155 4260

<http://www.kainuu.fi>

Käyntiosoite (maakuntakaava-asiat):

Satamakatu 2 B, 2. krs

87100 Kajaani

Fax. 08-629 781 (Satamakatu 2 B)

Alueidenkäytön henkilöstö:

Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen

Puh. 08-6155 4220, 044-7100 864

hannu.heikkinen@kainuu.fi

Suunnittelija Martti Juntunen

Puh. 08-6155 4221, 044-7100 850

martti.juntunen@kainuu.fi

Suunnittelija Suvi Rusanen

Puh. 08-6155 4221, 044-7100 873

suvi.rusanen@kainuu.fi

Suunnitteluavustaja Anneli Oikarinen

Puh. 08-6155 4222

anneli.i.oikarinen@kainuu.fi

LÄHDELUETTELO:

Kainuun maakuntakaava 2020. Kaavaselostus. *Kainuun maakunta –kuntayhtymä A: 4.*

Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa. *Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000, 6.*

Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999).

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999).

Osallistuminen ja vaikutusten arviointi maakuntakaavoituksessa. *Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000, 8.*

Vuosangan ampuma-alueen arvioitu melualue (s. 9), *Puolustusvoimat 6/2006.*